

ธรรมอยู่ที่ใจ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

หาบุญหากุศลใส่ตัว หาบุญหากุศลใจ บุญคือความดี บุญคือความสุข บุญคือความสบาย บุญนะ อยากหาบุญ แต่มันก็น่าเห็นใจ เห็นไหม ของใครจะหาได้ขนาดไหน เขาหาได้มากได้น้อยก็แล้วแต่บุคคลนั้น “ศาสนา” อาจารย์ถึงบอกว่า ศาสนานี้เปรียบเหมือนห้างสรรพสินค้า มีตั้งแต่ของเล็กๆ น้อยๆ ถึงของชิ้นใหญ่ๆ

ทาน อามิส การบูชา บูชาด้วยอามิส เป็นวัตถุ เราสามารถสละออกได้ สามารถทำได้ บูชารัตนตรัย พระพุทธ...ด้วยรูปด้วยเทียน ด้วยดอกไม้รูปเทียน แต่คราวนี้เราจะบูชาด้วยใจใจ บูชาให้กิเลสมันหลุดออกไปเลยละ ให้ใจพบความสงบ ความสงบนะ ทำไมเราปฏิบัติกันถึงไม่ถึงถึงความสงบ เครื่องยืนยันวันนี้ เครื่องยืนยันเลยละ ๑,๒๕๐ องค์ เป็นพระอรหันต์ล้วนๆ นะ เราต้องมั่นใจว่ามรรคผลมีให้เราเข้าไปจับต้องได้นะ มรรคผลนะ

เราปฏิบัติกัน ปฏิบัติแต่ไม่แน่ใจใจ มีไม่มี มรรคผลมีหรือไม่มี ทำได้หรือไม่ได้ เอาแค่สวรรค์นะ ว่าสวรรค์ไม่มี...มี สวรรค์ก็มี นรกก็มี สิ่งที่พระพุทธเจ้าพูดไว้ไม่มีคำไหนปดเลย พูดสัตย์แหละความเป็นจริงทั้งหมด แต่เราก็สงสัย เราสงสัยตั้งแต่नรกสวรรค์แล้ว อย่าว่าแต่มรรคแต่ผลเลย ทุกอย่างมีแต่ความสงสัย มีแต่ความลังเลทั้งหมด เอาความลังเลเข้าไปจับ เอาความลังเลในหัวใจเข้าไปจับใจ ความไม่แน่ใจของเรา ความไม่จริงไปจับของจริงได้อย่างไร

“อริยสังขะ” สังขะความจริงในโลกนี้นะ นี้อริยสังขะเลย อริยสังขะที่ใครจะเข้าถึงได้ ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้วเขาถึงพิสูจน์ได้ใจ ว่าผลชกไปหาเหตุ “ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค” เห็นไหม อริยสังขะของวางอยู่เลย วางอยู่ แต่การปฏิบัติของเราเข้าไปไม่ถึงใจ เพราะความไม่แน่ใจ เป็นสูตร

วิทยาศาสตร์ สิ่งที่เป็นวิทยาศาสตร์นะ เวลากำหนดขึ้นมาเป็นทฤษฎีแล้วเราทำตามแบบนั้นๆ จะได้ต้องให้ผลเป็นออกมาเป็นผลเป็นไปตามสูตรทฤษฎีนั้นถึงจะเป็นวิทยาศาสตร์ ถึงพิสูจน์ได้ แต่การประพฤติปฏิบัติทำไมไม่เป็นแบบนั้นล่ะ

การประพฤติปฏิบัติพระพุทธเจ้าเปิดไว้ กรรมฐาน ๔๐ ห้อง การทำความสงบ ๔๐ วิธีการ จะเข้าไปหาความสงบ ทำไมไม่วางไว้เป็นหลักตายตัวแบบวิทยาศาสตร์เป็นสูตรสำเร็จเลยล่ะ? เพราะมันมีกรรมไง มันมีกรรม มีความใส่ใจของแต่ละบุคคล ความถนัด เห็นใหม่ บารมีธรรม ความเป็นบารมี “สมาธิ” การเข้าสมาธิ ความเป็นสุขของสมาธิ ถ้าผู้ได้สมาธิ เอาสมาธิมาพูดกันก็ ยังเถียงกันในเรื่องของสมาธิ ว่าสมาธิระดับไหนถึงเป็นสมาธิ ความสงบขนาดไหนถึงเป็นความสงบ

ความสงบ เห็นใหม่ จริงๆ แล้วความสงบก็คือความสงบ แต่คนจะเข้าเสพถึงความสงบได้ ขนาดไหน ความสงบเหมือนน้ำในแก้ว มันจะเต็มแก้วแค่นั้นเอง น้ำเต็มแก้ว ในแก้วหนึ่งเราเอาน้ำเติมไปในแก้ว ๑ แก้วเต็ม นั่นคือสมาธิไง สมาธิมีผลแค่นั้น สมาธิ ผลของสมาธิ แต่จะทำให้อย่างนั้นต้องยกขึ้นวิปัสสนา ถึงจะชำระล้าง มันถึงจะเป็นความแน่นอน ถึงเป็นความจริงแท้

ถ้าเป็นสมาธิ เห็นใหม่ เป็นสมาธิ ความเสื่อมมันก็มีอยู่ ๑.

๒. ที่ว่าเถียงกันเพราะอะไร เพราะความเข้าไปไง ความเข้าไปสัมผัส

ฉานเป็นอินไตย ฉานคือความสงบ ฉานคือสมาธิ

อินไตย ๔ โลก ฉาน พุทธวิสัย กรรม สิ่งนี้มันเปรียบเทียบแขนงได้ทั้งหมด เปรียบเทียบได้ ความเปรียบเทียบความแตกแขนงออกไปไหน เห็นใหม่ ถึงว่าบารมีธรรม ความเข้าถึง แล้วพอความสงบ แล้วเอาเทียบเคียงกัน ถึงบอกว่าเปิดไว้กว้าง ให้เข้าถึง ถึงว่าธรรม “ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม” ด้วยบารมีธรรมของแต่ละบุคคล ด้วยความเข้าถึงของแต่ละบุคคล ถึงไม่มีสูตรใดสำเร็จ พระพุทธเจ้าวางไว้กว้าง ปัญญานี้กว้างขวางมาก วิธีการจะเข้าไป

นี่เพราะความไม่เชื่อมั่น เพราะความไม่เชื่อ เพราะความ...เราว่าเราเชื่อ แต่พอปฏิบัติเข้าไป ความลังเลสงสัยในใจเพราะกิเลสมันอยู่ที่ใจ จะต้องไล่ไปถึงที่สุด เพราะคนจะไม่หลงคือพระอรหันต์เท่านั้น นี่มันเป็นความจริงอันนั้นอยู่แล้วมันถึงว่าเอากิเลสมาพูดไป พระอรหันต์เท่านั้นถึง

จะไม่มีพลังเลงสย ถ้าต่ำกว่านั้นต้องพลังเลงสยทั้งหมด พลังเลงสยคือกิเลส ถ้ามีกิเลสอยู่ต้องไม่เชื่อทั้งหมด

แต่ในเมื่อเราเป็นชาวพุทธไง เชื่อด้วยความเชื่อตามพระพุทธเจ้าสอน เชื่อผู้มีตาสว่าง เราเป็นคนตาบอด เราเป็นนักปฏิบัติตายังมีคอบอดอยู่ คนมีคอบอดนะ คนตาบอดคลำไปด้วยความบอด คนตาบอดมันจะมีความสงสัยแน่นอนเพราะตาบอด มือคลำไปนะ ความรู้สึกยังเป็นอีกแบบหนึ่ง เพราะความรู้สึกจากมือ ความคาดการณื คาดหมาย เห็นใหม่ ถึงบอกพลังเลงสย ไม่ใช่ดูถูกกัน ไม่ได้ว่ากัน มันเป็นเรื่องจริงอันหนึ่ง พลังเลงสยมันมีอยู่แล้วในใจทุกๆ ดวงที่เกิดขึ้น เพราะเกิดจากกิเลส เพราะตัวนี้ไง มันมาขวางกั้นในการเข้าถึงของเราไง พลังเลงสย พอเกิด พลังเลงสย การทำความเป็นจริงมันไม่ถึงความจริงอันนั้นไง

ความเป็นจริงแต่ละบุคคลก็ไม่เหมือนกัน ความเป็นจริง แล้วบารมีธรรม ความเข้าถึง ผู้ปฏิบัติยากผู้ยาก ผู้ปฏิบัติง่ายผู้ง่าย ผู้ปฏิบัติง่ายผู้ง่าย บารมีธรรมไม่เหมือนกัน เห็นใหม่ ถึงบอกไม่มีสูตรตายตัว แต่อาศัยความจริงเด็ดขาดไว้ก่อน เป็นบรรทัดฐาน ความจะเข้าถึงความสงบอันนั้น เข้าถึงความสงบนะ ความสงบที่ว่าน้ำเต็มแก้วนั้นนะ เต็มแก้วไง พอเต็มแก้วแล้วมันก็ต้อง...สร้างขนาดไหนก็เต็มแก้ว เห็นใหม่ คำว่า “เต็มแก้ว” หมายถึงว่า มันจะได้ผลมากกว่านั้นไปไม่ได้ มันจะได้เป็นผล มันเต็มแล้วมันก็ต้องเสื่อมสลายไปเป็นธรรมดา ถึงเข้าถึงความสงบแล้วต้องยกความสงบนั้นขึ้นวิปัสสนา

ที่นี้การเข้าถึงความสงบก่อน ถึงความเป็นจริงไง มีพื้นฐานของความสงบ ถ้าไม่มีพื้นฐานของความสงบ มันเป็นโลก ความคิดทางโลกเป็นความคิดผูกมัด เป็นความคิดเข้าข้างตัว ความคิดโดยธรรม ความคิดโดยธรรมเพราะไม่มีตัวตน คำว่า “ไม่มี” ไม่ใช่ไม่มีโดยไม่มีนะ ไม่มีกิเลสเป็นเจ้าอำนาจใจ แต่ตัวตนเป็นความเป็นหนึ่งเดียวมี เพราะความสงบของกิเลสมันสงบ ความอยากมันสงบออกไป มันมีความเป็นกลางและความละเอียดที่อยู่ในหัวใจ...มี ตัวตนมีไปตลอด จนถึงเวลานี้ ถึงไม่มีตัวตน ตัวตนมีไปตลอด เพียงแต่ตัวตนนี้ปล่อยหลีกให้โอกาสเราได้ทำงานไง

ถ้าตัวตนนี้หยาบ มันออกมา มันจะคิดด้วยตัวของมันเองทั้งหมด ความหยาบอันนี้มันสงบ ตัวลง ความหยาบอยู่กลางหัวใจ แล้วความละเอียดที่อยู่ในใจอันนั้น ความหยาบอันนี้มันให้พื้นที่ เราได้ทำงานไง ให้พื้นที่เราได้เริ่มออกไปเป็นโลกุตระ จากเดิมเป็นโลกียะ จะออกเป็นโลกุตระ

โลกุตตระ หมายถึง การชำระสะสางความลึกลับของเรานี้ไง ความลึกลับภายในนี้ ละ สวรรค์ไม่มี นรกไม่มี คนทำความชั่วได้เต็มที่เลย ทำตามความที่ว่าคุณอยากทำมันจะทำไป ถ้ามันมี เห็นไหม ความขยะ ความแห้งใจ ความแห้ง ความครั่นเนื้อครั่นตัว ความไม่กล้า เห็นไหม มันมีประโยชน์อย่างนั้น ความเชื่อว่านรกสวรรค์มีนี่ ตายไปต้องเกิดเดี๋ยวนั้น...มี มีจริงๆ มี เพราะการประพฤติปฏิบัติมันยันได้ไง การประพฤติปฏิบัติมันจะยันออกมาจากตามความเป็นจริง อย่าว่าแต่บัญญัติทฤษฎีเลย แต่ความเชื่อตามทฤษฎีข้างนอกนี้ ความเชื่อแบบพระไตรปิฎก พระพุทธเจ้าสอน

โตเทยพราหมณ์ ตายจากพราหมณ์แล้วไปเกิดเป็นหมาไป อยู่ในพระสูตรนะ เพราะอะไร เพราะคิดในสมบัตินั้นนะ คิดความมีสมบัติ ตายจากพราหมณ์นั้นไปเกิดเป็นสุนัข พระพุทธเจ้า บิณฑบาตไป แล้วหมานั้นออกมาหา พระพุทธเจ้าบอกว่า “โตเทยพราหมณ์ เธอเป็นมนุษย์เธอก็ ตระหนี่ เธอตายเป็นสุนัขเธอก็ตระหนี่”

คนใช้ไฉน ไปฟ้องลูกชายไป ลูกชายโกรธมาก เอาบริษัทบริวารตามไปต่อว่าพระพุทธเจ้า ที่วัด พิสูจน์กันเลย นี่พิสูจน์กัน พอบอกว่า “ถ้าอย่างนั้นให้กลับไปที่บ้านนะ” เพราะว่าชาติมันใกล้ ใจ ตายจากโตเทยพราหมณ์ไปเกิดเป็นหมา “ให้กลับไปเรียกพ่อเลย แล้วลูบหัวให้ดินนะ แล้วเลี้ยง ให้อ้อม เสร็จแล้วให้เรียกพ่อด้วย แล้วให้ขอสมบัติ” ลูกชายทำตามหมดเลย หมานั้นวิ่งมาขุดหลุม มาช่วยหลุม ให้ขุดลงไป เจอสมบัติจริงๆ นี้อยู่ในพระไตรปิฎก

นี่คือการเกิดใจ การเกิด ภพชาติมีแน่นอน นี่เชื่อตามทฤษฎี เชื่อตามพระไตรปิฎก เชื่อตาม ปัญญาของพระพุทธเจ้า แล้วพอประพฤติปฏิบัติเข้าไป เราประพฤติปฏิบัติกันมันต้องละตรงนั้น ใจ ถ้าไม่ละตรงนั้น มันเป็นเชื้อ เชื้อการเกิด ถ้าเราไม่ชำระเชื้อของการเกิด แล้วมันจะดับได้อย่างไร เราชำระเชื้อการเกิดจากใจ ใจนี้ไม่มีเชื้อใจ แบบของที่แบบพันธุ์เมล็ดที่มันหมดเชื้อ ที่มันตายแล้ว มันลงดินมันก็ไม่เกิดใหม่ แต่เมล็ดพันธุ์เมล็ดผักทุกอย่างที่มันยังไม่ตาย มันลงดินมันต้องเกิด นะ ลงดินแล้วมีน้ำปรอมอยู่ มันต้องงอก ต้องเกิดเดี๋ยวนั้น หัวใจทุกดวงต้องเกิดทั้งหมดใจ

ฉะนั้น ถึงว่าไม่มีได้อย่างไรนรกสวรรค์ ไม่มีตรงไหน ลองปฏิบัติเข้าไปนะ มันไปดับที่ ตรงเชื้อ ดับตัวที่พาไปเกิดใจ มันดับตัวพาไปเกิด แล้วนรกสวรรค์เป็นผลของการไปเกิดตัวนี้ ทฤษฎีนั้นบอกถึงผล การประพฤติปฏิบัตินี้ไปชำระที่เหตุ แล้วเหตุผลมันก็ต้องมาเข้ากันโดยความ

เป็นจริง นี่มันไม่มีตรงไหน? พอมี ความเข้าใจ มีความเชื่อ มีความเชื่อในมรรค มีความเชื่อในผลมรรคที่เกิดขึ้นจากเรา เราต้องก่อสร้างมานะ

“ภาวนามยปัญญา” สุตมยปัญญา การศึกษาเล่าเรียนมา การศึกษาทุกๆ อย่างนั่นคือการสุตะสุตะคือการจดจาวริก การศึกษาเล่าเรียนมา จินตะ การใคร่ครวญ การจินตนาการ เห็นใหม่ จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญหานี้ เรากำลังภาวนากันอยู่นี้ ภาวนาจนจิตมันสงบ จิตสงบ เห็นใหม่ จิตสงบด้วยปัญญานะ ปัญญาการใคร่ครวญ ปัญญาการอบรมสมาธิ ปัญญาต้อน ต้อนให้วงแคบเข้ามา ต้อนความคิดให้แคบเข้ามาๆ แคบเข้ามามันก็ปล่อยเข้ามาๆ จนเป็นตัวมันเองนะ อันนี้เป็นปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าใคร่ครวญเข้าไปลึกเข้าไปๆ มันจะตัดกิเลสพร้อมกับรวมตัวลง การรวมตัวลงอันนี้ก็เป็ภาวนามยปัญญา

ภาวนามยปัญญาไง ปัญญาที่เกิดขึ้นจากการภาวนา ปัญญาที่เกิดขึ้นจากจิตค้นคว้าในจิต จิตความรู้สึกค้นคว้าในตัวมันเองไง ห้องทดลองของวิทยาศาสตร์ การพิจารณาตัวเอง การพิจารณาตัวภพ ตัวชาติ ตัวพาเกิด ตัวจิตตัวพาเกิดไง ตัวจิต ตัวจิตวิญญูณ ตัวจิตปฏิสนธิด้วย วิญญูณตัวรับรู้ เห็นใหม่ ความรู้สึก เสียงกระทบหูรับรู้ โสตวิญญูณ จ्ञานวิญญูณคือจมูกได้กลิ่น วิญญูณตัวรับรู้นี้เป็นอาการของใจ ไม่ใช่ตัวจิต เห็นใหม่ นี่มันวนเข้ามาๆ นะ พอมันวนเข้ามาๆ บ๊ีบ จิตตัวใน มันก็แก้อการตัวนอก จิตตัวในนะ จิตตัวใน ความละเอียดของตัวในใจ

เราเป็นเจ้าของบ้าน เราเช็ดถูบ้าน ถ้าเราอยู่นอกบ้าน บ้านนั้นของเรา เราต้องเข้าบ้านนั้น เราอยู่นอกบ้าน ความรู้สึกเราออก ออกไปหมดเลย ความรู้สึกเรารับรู้โลกทั้งหมดเลย ขณะนี้เกิดสงครามนอกประเทศ ขณะนี้เกิด...เรารับข่าวสารเขาทั้งหมด หัวใจเราออกจากบ้านไปทั้งหมด จิตก็ฟุ้งซ่าน จิตไม่มีความสงบ หัวใจเราออกจากร่างกายของเราไปรับรู้สิ่งอื่นทั้งหมด ไปรับรู้ข้างนอกนะ มันอยู่ที่ไหน

บ้านนั้นร้าง บ้านร้างแบบนี้ไม่ใช่บ้านร้างแบบมีคนอยู่ อันนั้นอีกเรื่องหนึ่ง บ้านร้างนี้ร้างแบบไม่มีสาระใดๆ เลย เกิดตายเปล่าๆ เกิดมาภพชาติหนึ่งมีแต่ความทุกข์ ตายไปพร้อมกับความทุกข์ แล้วก็ไปเกิดอีกพร้อมกับความทุกข์นั้น ทุกข์ที่สร้างขึ้นมาก ไปเกิดในสถานะที่ไม่ดี ยิ่งทุกข์เข้าไปใหญ่ เราเข้าใจว่าเราจะหลบ หลบความทุกข์ในภพชาตินี้เพื่อไปเกิดในภพชาติใหม่ มันจะหลบไปไหนในเมื่อทุกข์พาไป ทุกข์พาตาย ทุกข์พาเกิด ทุกข์พาไปตลอด เริ่มต้นจากทุกข์แล้วมัน

จะเอาผลมาจากเป็นความดีตรงไหน เริ่มต้นจากความดีมันถึงจะได้ผลเป็นความดีตลอดไปสิ เห็นไหม เราต้องดับทุกข์ปัจจุบันนี้ไง

ทุกข์ที่เกิดขึ้นเพราะเหตุไร ทุกข์เพราะเราโทษไปทั้งหมดเลย ทุกข์เพราะนั่นๆ...ไม่ใช่ทุกข์เพราะมีชาติ ทุกข์เพราะมีความเกิด เกิดตัวต้นของความทุกข์คือการเกิดเรานี่ละ การเกิดเป็นมนุษย์ การเกิดเป็นทุกข์ๆ อย่าง คือการเกิดไปรับใช้ความทุกข์ เพราะการเกิดนี้ เริ่มต้นของการเกิด เริ่มต้นของการมี เริ่มต้นของการแสวงหา เริ่มต้นทุกข์ๆ อย่าง

ทุกข์คืออะไร? ชาติปี ทุกขา ตัวอันดับหนึ่ง ชาติการเกิดเป็นอันดับแรก แล้วทุกข์อื่นๆ มันตามมา พระพุทธเจ้าถึงสอนลงมาตรงนี้ไง สอนลงมาถึงว่าดับการเกิดนี้ให้ได้ ดับการเกิด ใ้อปลายเหตุ นั้นจะดับทั้งหมด เราวิ่งหาแต่ปลายเหตุ เราวิ่งออกไปข้างนอก เราเข้าใจว่าอันนั้นจะเป็นการ เราจะไปดับทุกข์ใจ มันเป็นการบ่ม เป็นการเพ้อหา พระพุทธเจ้าไม่ได้สอน ธรรมะไม่ได้ว่าอย่างนั้น

เราว่าเป็นชาวพุทธ เราเป็นผู้ปฏิบัติธรรม แต่การกระทำของเราสวนกับความ เป็นจริงทั้งหมด เพราะอะไร เพราะกิเลสความตัวในใจ การปฏิบัติเราต้องฝืนกิเลสอันหนึ่ง ฝืนกับกิเลสนะ เพราะกิเลสมันเป็นเรา มันเป็นที่ลึกลับอยู่ในตัวเริ่มต้น ตัวเริ่มต้นคือตัวในหัวใจใจ มันเป็นที่ลึกลับ อยู่ในใต้ดินลึกๆ ในหัวใจเรา มันเป็นตัวเริ่มต้นหนึ่ง แล้วเราจะเข้าไปทำลายมัน เห็นไหม กิเลสมันมีการคัดง้างแล้วหนึ่ง แล้วเราจะเข้าไปทำลายมันนี่เป็นการต่อต้านอีกหนึ่ง

ถึงว่า ความไม่เชื่อ ความลังเลสงสัยนี้มันเกิดโดยธรรมชาติ จิตได้สำนึกมันเกิดโดยธรรมชาติ ไม่ต้องให้ใครมาพูดว่า “ฉันไม่ลังเลสงสัย” ไม่ต้องพูด ในเมื่อมีกิเลสอยู่เป็นอย่างนั้นทั้งหมด เพียงแต่บอกวิธีการไง ที่พูดนี้พูดเพื่อวิธีการ พูดเพื่อความเข้าใจใจ เข้าใจแล้วถ้าเราไม่รู้เหตุ เราก็ไปแก้ผลไม่ได้ ทำไมเราปฏิบัติถึงไม่เป็นผล เพราะเราไม่หุ้มเต็มที่ เราไม่หุ้มตามความเป็นจริง เราไม่หุ้ม เราไม่หุ้มใจ เราว่าหุ้ม เราว่า เห็นไหม พอเรว่านี่กิเลสมันอยู่หลังเรา เพราะเรว่า กิเลสมันอยู่หลังคำพูดเราทั้งหมดเลย เพราะสังขารปรุง ใครปรุงก่อน? กิเลสพาปรุง ใครเป็นตัวคิด? กิเลสพาคิดทั้งหมด หันกลับมาดูตรงนี้ไง หันกลับมาดูตรงนี้

ถ้าหันกลับมาดูตรงนี้ความจริงเราเกิดขึ้น ความจริงเราเกิดขึ้น พอเกิดขึ้น เพราะเรารู้ไง ทำไมมันไม่เป็นผล เราเชื่อแล้วนี่ เชื่อตามทฤษฎีหนึ่ง ถึงการปฏิบัติจะไม่ได้ จะไม่ได้แน่ คุยอย่างเมื่อกี้ที่ว่าเริ่มจากทาน ศีล ภavana การเข้ามาถึงเรื่องของการให้ทานนี่เพราะเราเชื่อมั่นแล้วหนึ่ง

เพราะเชื่อมั่นแบบนั้น การยกขึ้นมา เวียนเทียน การควบคุมกิริยาใจ นี่ศีล ภาวานานี้มันเป็นการเข้าไปจุดใกล้อำนาจใดๆ ทั้งสิ้น การเข้าไปใกล้อำนาจ การเข้าไปศูนย์ของกลางอำนาจใด การเข้าถึงนั้นยาก เพราะเขาต้องป้องกัน เราจะเข้าไปศูนย์อำนาจของกิเลสไป

การทำทานนี่กิเลสมันก็ต่อต้านพอเบาๆ เท่านั้นแหละ พอมีศีลมันก็ต้านปานกลางไป พอจะเข้าไปทำลายถึงศูนย์ของอำนาจศูนย์ของกิเลส การต่อต้านนั้นสุดๆ มันยิ่งยากขึ้นเรื่อย เห็นไหม แล้วมันเป็นนามธรรมด้วย การเข้าถึงศูนย์อำนาจของกิเลสไป การรักษาความปลอดภัยของมันขนาดไหน เราจะเข้าไปทำลาย แล้วไม่รู้ทำลายตรงไหนด้วย มันหลอกให้ตีที่ผิดด้วย แล้วมันวกกลับมาๆ ว่า ทาน ศีล ภาวานา ทำไมทำอย่างนั้นทำกันง่ายๆ

ก็เหมือนกับว่าเราเป็นข้าราชการชั้นผู้น้อยนี้มาก ตำแหน่งสูงขึ้นไป นะ ยอดพีระมิดสูงขึ้นไป ตำแหน่งจะน้อยลงๆ การปฏิบัติ คุณิ ทุกคนเป็นชาวพุทธทั้งหมด ทะเบียนบ้าน เวลาทำความดีเป็นกุศลทำไร แล้ววกกลับออกมา ปฏิบัตินี้เท่าไร เทียบมาเลย แล้วไม่เทียบแค่นั้นนะ เทียบประชากรทั้งโลก ก็พันล้านคน นี่ถ้าเทียบเป็นกำลังใจก็ได้กำลังใจ เราเป็นหนึ่งในพันล้าน แล้วเราเข้ามาใกล้นี้ นี่ปัญญาการพาดนออกจากกิเลสไป

พาดนออกจากกิเลสมันต้องมีการพลิกตลอด ใจของเดิมไม่ได้ วันนี้ทำอย่างนี้ได้ผล ได้ผลนะ พรุ่งนี้ทำอย่างนี้อีก โอ้โฮ! เมื่อวานได้ผลนะ วันนี้ทำตาม...หมด นี่กิเลสมันทันตลอดเลย กิเลสมันอยู่ข้างหลังการที่ออกมาประพฤติปฏิบัติมันล่ะ ถึงว่าต้องเป็นปัจจุบันธรรมไป ถึงจะซ้กัน ถึงจะเหมือนกันก็ให้เป็นปัจจุบัน ไอ้ที่เป็นเมื่อวานก็เป็นเมื่อวาน อันนี้ก็ในวันนี้ เช่น ข้าว ข้าวเมื่อวานนั้นก็หม้อนั้น วันนี้ก็หุงข้าวก็หม้อนี้ เห็นไหม ถ้าเป็นปัจจุบันมันใช้ได้ ปัจจุบันนี้เกิดขึ้นจากปัจจุบัน ถ้าเป็นสัญญา ถ้าเป็นความคาดหมาย อันนั้นมันใช้ไม่ได้ นี่มันมีตรงนี้ เราจะล้งเลสงสัย เราจะว่าอันไหนเป็นปัจจุบัน ไม่ปัจจุบัน

ปัจจุบัน หมายถึงว่า มันคำนวณ มันคิดแล้วมันปล่อย นี่ปัญญา ปัญญาคือการใช้ความคิด ความคิดเป็นสังขารไป ถ้าความคิดแบบโลก กิเลสพาคิด อันนั้นทุกข์ แต่ก็ใช้ความคิดเหมือนกัน มันเป็นสังขารอันเดียวกัน แต่เพียงแต่ว่าเป็นธรรมะใช้หรือกิเลสใช้ ถ้าสมาธิมี ความรู้สึกเราพร้อม แล้วเราหมุนความคิดอันนั้นไป อันนี้เป็นธรรม ไม่ใช่ถ้าคิดแบบโลก เราคิดไปนี้ อันนี้เป็นความทุกข์มากเลย แล้วพอจะไปปฏิบัติธรรม เราจะไปนอนเฉยๆ ให้อ่างๆ...ไม่ใช่นะ ก็ใช้ความคิดเหมือนกัน เห็นไหม ถึงว่าเป็น ภาวานามยปัญญา

เป็นภวานามบัญญัติ เพราะมันครบองค์ ๘ ของมรรคอรียสัจจ ๖ คำริชอบ การคำริในงาน คำริชอบ คำริในวงภวานา คำริเชื่อในศาสนา เชื่อในวงกัน ความเพียรชอบเป็นการงาน สัมมา กัมมันโต การงานชอบ...เลียงชีวิตชอบ เลียงชีวิตชอบนี้สำคัญที่สุดนะ เลียงชีวิตชอบนี้ เพียงแต่ เลียงผิดเลียงถูก เลียงชีวิต เลียงหัวใจใจ ใจกินอารมณ์เป็นอาหาร ใจกินปัญญา กินความคิดนี้เป็น อาหาร กินอยู่ตลอดเวลา ถ้าคิดเป็นโลกมันก็เป็นโลกไป ถ้าคิดว่าเป็นธรรม เห็นไหม

แล้วตัวสุดท้ายคือว่า สัมมาสมาธิใจ ความมีสมาธิชอบ ความมีสมาธิชอบนี้ เป็นองค์ ๘ ตัว นี้มันก็เป็นความคิด งานชอบ ความเพียรชอบ ชอบทุกอย่าง ความคำริชอบ ความคิดชอบ ชอบออกมาแล้วเป็นอย่างไร? ก็เลยกลายเป็นภวานามบัญญัติ เกิดจากตัวสมาธิ ตัวตัดจากแรงดึงดูดของโลกเป็นของธรรมเท่านั้นเอง

แรงดึงดูดของโลก ถ้าเราคิดโดยปกตินี้เป็นแรงดึงดูดของกิเลส แรงดึงดูดของกิเลสนี้เป็น เรื่องของโลกียะ ใช้สมาธิ ความว่าง ตัวตัดตัวแรงดึงดูดของกิเลส ตัวแรงดึงดูดของกิเลส ความคิด ออกมานี้มันเป็นธรรม พอเป็นธรรม ตัวนี้ใจ ตัวนี้คือว่าก็ใช้ปัญญา ใช้ความคิดเหมือนกัน แต่ ความคิดโดยธรรม ความคิดโดยธรรม คิดแล้วมันจะปล่อยๆ ปล่อยหมายถึงว่า หัวใจจะเป็นอิสระ เมื่อก่อนคิดแล้วกดดวงหัวใจ จะมีความทุกข์เกิดขึ้น

ถ้าปัญญาเกิด มันคิดแล้วมันจะปล่อยวางๆ ปล่อยวางเรื่อยๆ แล้วความคิดนี้จะหมุนขึ้นเรื่อยๆ ความปล่อยวาง ความชำระออกด้วยๆ จิตนั้นจะเป็นอิสระขึ้นไปเรื่อยๆ ฟังสิ จิตนั้นเป็น อิสระขึ้นไปเรื่อยๆ ขึ้นไปเรื่อยๆ เพราะว่ามันชำระล้างออกไปตลอด จนถึงจุดหนึ่ง จิตนี้มันจะ พลิกตัว ความสะอาดนะ ความชำระล้างอันนั้น มันจะชำระล้างขึ้นไปเรื่อยๆ ใจ นี้ภวานามบัญญัติ ภวานามบัญญัติมันหมุนขึ้นไป หมุนอันนี้มันหมุนยังไม่เที่ยง หมุนยังไม่ลงพอดีใจ

มรรคอรียสัจจ ๖ มันสามัคคีใจ มรรคนี้รวมกัน รวมตัวใจ มรรคนี้รวมตัว เหมือนเราทำของ เราหมุน เราผสมส่วนผสมของสารเคมี มันผสมจนเข้ากันได้ที่เป็นเนื้อเดียวกันใจ จิตนี้เป็นเนื้อ เดียวกัน สมาธินี้ ความคิดนี้ สัจจะนี้ ความจริงทุกอย่าง มรรค ๘ รวมตัวใจ รวมเป็นสามัคคี ชำระ ใจ ตัดขาด ตัดขาดจากความเห็นผิด เมื่อก่อนความเห็นนี้กิเลสมันใช้ให้คิดผิดๆ พอมรรคตัดออก แล้ว ความเห็นว่ากายนี้ไม่ใช่เรา ความเห็นว่าสิ่งต่างๆ โลกนี้เกิดดับโดยธรรมตามความเป็นจริง ยั กิณฺจิ สมุทฺทชฺชมฺมํ ความเกิดขึ้น ยั กิณฺจิ สมุทฺทชฺชมฺมํ สิ่งใดเกิดขึ้นสิ่งนั้นดับทั้งหมด

พระอัญญาโกณฑัญญะ รู้ตรงนี้ไง พระพุทธเจ้าเปล่งอุทานเลย บอกว่า “อัญญาโกณฑัญญะ รู้แล้วหนอ” อัญญาโกณฑัญญะเหยียบเข้ากระแสนของนิพพานแล้วไง สรรพสิ่งในโลกนี้เกิดขึ้นทุกอย่างต้องดับทั้งหมดเลย แต่ความเห็นของกิเลส สิ่งใดเกิดขึ้นเป็นของเรา เราจะดูบ เราจะคลำ เรา จะถนอมไว้ใช้กับเราตลอดไปไง สิ่งสิ่งนั้นเราจะยึดไว้กับเราไง แต่ตามความเป็นจริง ตามความเป็นจริงที่ทฤษฎีอย่างหนึ่ง ตามความเป็นจริงสอนใจของตัวจนเห็นตามสภาวะตามเป็นจริง ตามเนื้อแท้ จิตนี้กับความเห็นจะทำเป็นเนื้อเดียวกัน อะไรหลอกมันไม่ได้ไง

ความคลายออก ความคลายออกจากความเห็นผิด มันคลายออก มันสลัดทิ้งเลย นั่นนะถึงว่าเป็นขณะจิตที่อะไรก็หลอกไม่ได้ คนคนนี้ไม่ใช่เป็นมนุษย์ธรรมดา มนุษย์คนนี้เป็นมนุษย์ที่ว่าเหมือนมนุษย์ ร่างกายมนุษย์ ความประพฤติปฏิบัติ คำพูดการกระทำ ทุกอย่างเหมือนมนุษย์ทั้งหมด แต่หัวใจดวงนั้นไม่เหมือนมนุษย์ เพราะว่าความเห็นในใจดวงนั้นมันเปลี่ยนไปแล้ว ความเห็นในใจดวงนั้นนะเปลี่ยนไปจากความเห็นตามโลกเขาเห็นเลย เปลี่ยนไปเลย เปลี่ยนไปตามความเป็นจริงนะ ไม่ใช่เปลี่ยนไปตามความเสกสรรปั้นของบุคคลใดก็แล้วแต่ โลกเขาประทานกัน เขาให้ปริณญาณ์กัน ต้องให้บุคคลคนอื่นรับประกันไง

ปัจจุตัง ความรู้ตามความเป็นจริง จิตดวงนั้นรู้ตามความเป็นจริง เห็นตามเป็นจริง ธรรมะประทานให้ไง ธรรมแท้ๆ ประทานนะ เพราะใจนั้นเข้าถึงธรรม ธรรมกับใจดวงนั้นเข้าถึงกัน ประสานกันเป็นเนื้อเดียวกัน เป็นตามความเป็นจริงนะ...ใครประทานให้? ถึงว่าเป็นปัจจุตังไง ถึงเปิดกว้างนะ ศาสนานี้ถึงเปิดกว้าง แล้วทุกคนเข้าได้หมด

คนที่มีหัวใจ คนที่มีหัวใจไง เพราะหัวใจ ภาชนะที่จะรับธรรม ภาชนะที่จะสัมผัสธรรมคือใจเท่านั้น คู่พระไตรปิฎกบรรจุหนังสือไว้ หนังสือนั้นพิมพ์เป็นตัวอักษร เป็นกิริยาออกมาจากหัวใจของพระพุทธเจ้า ธรรมะคือหัวใจของพระพุทธเจ้า แล้วอธิบายออกมาเป็นกิริยา แล้วจดจารึกกันมา แล้วหัวใจเราก็ศึกษากิริยาอันนั้น ศึกษาธรรมะของพระพุทธเจ้านั้น แล้วประพฤติปฏิบัติเข้าไป ดันหัวใจเข้าไปถึงธรรมอันนั้นเหมือนกัน ถึงว่าภาชนะที่จะสัมผัส ที่จะเป็นภาชนะบรรจุธรรมคือหัวใจเท่านั้น หัวใจคือจิตเท่านั้นที่จะเข้าไปถึงธรรมดวงนั้นไง

นี่ย้อนกลับ เราย้อนกลับ...บ้าน เราอยู่นอกบ้าน เราอยู่ในบ้านนะ นี่ก็หัวใจเหมือนกัน หัวใจของเรา เราว่าหัวใจของเรา เราเข้าใจว่าหัวใจของเรา เราเป็นเจ้าของหัวใจ แต่ทุกคนไม่สงสารหัวใจของตัวเองเลย ทุกคนมองข้ามหัวใจของตัวเองไปหมด ทุกคนมองข้ามหัวใจของตัวเอง

เพราะเราไปยึดสิ่งเครื่องประดับของใจ ยึดสิ่งที่เกาะเกี่ยวอยู่ที่ใจ เราไม่เคยนึกถึงหัวใจ ไม่เคยเห็นใจของตัวเอง มันถึงไม่รู้จักคุณค่า ไม่รู้จักคุณค่าของมนุษย์ ไม่รู้จักคุณค่าสิ่งที่จะบรรลุธรรมะของพระพุทธเจ้าได้ มองข้ามสิ่งที่มีค่าที่สุดคือกลางหัวใจของมนุษย์ทุกๆ คน ทั้งๆ ที่มนุษย์คนคนนั้นเป็นผู้ปฏิบัติ นั่นละ มนุษย์คนที่ปฏิบัตินั้นก็ยังมีมองข้ามสิ่งที่จะไปบรรลุ ภาชนะที่จะไปบรรลุธรรมะของพระพุทธเจ้า แล้วเอาอะไรจะไปบรรลุ

ถ้าเห็นคุณค่าของภาชนะ เห็นไหม การประพุดิปฏิบัติ การจะคงเส้นคงวาในการประพุดิปฏิบัติมันต้องมี การคงเส้นคงวา ความมานะ ความมุมานะ ความอดสาหะ ความจริงจังของเราต้องมี เพราะเราเห็นคุณค่า เหมือนเราเข้าป่าล่าสัตว์ เข้าไปในป่า วิ่งหาล่าสัตว์ หาสัตว์ ยิงสัตว์ ไม่เจอสัตว์ นี้ก็เหมือนกัน เราเข้าใจว่าเราๆ แต่เราไม่เห็นหัวใจเราอยู่ตรงไหน เราไม่เคยจับต้องใจเราว่าอยู่ตรงไหน...นี่หรือการปฏิบัติ

เรานี่ แล้วพอดิอย่างนี้กลับมา นี่คือปัญญาะ อันนี้คือการให้ปัญญา ให้แนวความคิด แล้วเอาแนวความคิดนี้คิดออกมาเพื่อหัวใจดวงที่คิด เพื่อหัวใจดวงนั้น หัวใจดวงที่จะออกจากกิเลสใจ หัวใจดวงที่จะเอาตัวเองพ้นออกจากทุกข์ หัวใจของตัวเองพ้นออกจากทุกข์นะ วนกลับมาๆ เราไปโทษสิ่งใดๆ โทษทุกอย่าง โทษคนอื่นหมดเลย อันโน้นก็ไม่สมควร อันนี้ก็ไม่ได้ อันนี้ก็ไม่ใช่ความเป็นจริง อะไรก็ไม่ ไม่ดีทั้งหมด แล้วคนที่โทษเขาละ? สิ่งที่เขาละ เห็นไหม ถึงบอกเราไปเกาะเกี่ยวกับอารมณ์ของใจทั้งหมดใจ เราไปเกาะเกี่ยวกับอารมณ์ของใจของตัวเอง

สติ สติความระลึกรู้ สติคือการเครื่องดำเนิน เครื่องสอดส่อง สอดส่องความผิดความถูก จากความคิดของเรานั้นละ สอดส่องดู การสอดส่อง การใคร่ครวญ แล้วจะเห็นจุดเห็นที่บกพร่อง เห็นจุดเห็นที่บกพร่อง การจะเข้าไปชำระล้างใจ ต้องชำระล้าง เห็นไหม เปรียบเทียบเหมือนกับสิ่งที่รู้ตามความเป็นจริง กับสิ่งที่ว่าโดนกิเลสมันหลอก...กิเลสหลอกจริงๆ นะ ความเห็นของทุกๆ ไปเห็นอย่างนั้น เห็นตามแรงโฆษณา ตามแรงประชาสัมพันธ์ไปทั้งหมดเลย

แต่ถ้าหัวใจถึงธรรม กับใจเป็นอันเดียวกัน อันสิ่งนั้นเป็นเรื่องโลก เราอยู่ในกระแส เรายอมรับ เพราะธรรมนี้ธรรมะละเอียดกว่าโลก ธรรมะใจ กว้างขวางเหมือนสุญญากาศ บรรลุทุกๆ อย่างได้ทั้งหมด แล้วมันจะไปขวางโลกตรงไหน? มันไม่ขวางโลก แต่ถ้ามันขวางกิเลสนั้นอีกเรื่องหนึ่ง ขวางกิเลส หมายถึงว่า เป็นข่ายของปัญญาใจ ข่ายนะ เป็นตาข่าย ตาข่ายเขาดักสัตว์ เห็นไหม

อันนี้ข้ายของปัญญาไง ปัญญาที่เขาบอกว่าไม่ต้องการสิ่งจอมปลอมเข้ามาหลอกตัวเอง ไม่ต้องการสิ่งจอมปลอมใดๆ เข้ามาหลอกต้มให้เราหนีหลงตามกระแสโลก นี่ถ้าข้ายปัญญาอย่างนี้จริง

ธรรมะไม่ขวางโลก แต่ธรรมะรู้ทันโลก ธรรมะเป็นข้ายปัญญาคอยจับ คอยความเป็นไปของโลกไง เห็นไหม มันถึงไม่ขวาง เป็นไปไม่ได้ว่าผู้ปฏิบัติธรรมจะไปขวางโลก ไม่มีขวางโลก ไม่มี เพียงแต่ว่าจะจะเป็นประโยชน์หรือไม่เป็นประโยชน์ กาลอันนี้ควรเป็นแบบใด กาลอย่างนี้เป็น กาลขนาดไหน ถ้าเป็นเรื่องของโลกเราก็ไปตามโลก ถ้าเป็นกาลของธรรมนี่ เป็นกาลของธรรม อย่างเช่น ปัจจุบันกาลอย่างนี้ กาลของการสั่งการสอน การบอกวิธีการ การบอกต้องบอกโทษ เหมือนหมอนะ หมอรักษาคณไช้ไง เขาถึงบอก อันนี้เชื้อโรค...

...ร่างกายฟื้น ฟื้นขึ้นมาเพื่อจะ...สิ่งนั้นต้องส่งเสริม พวกวิตามิน พวกสิ่งส่งเสริมร่างกายให้ ฟื้นจากเจ็บไข้ได้ป่วย เพื่อจะมาต่อสู้ไง อันนั้นต้องส่งเสริม หมอเขายังต้องทำแบบนั้น แล้วการ ประพฤติปฏิบัติมันละเอียดกว่าหมอ ละเอียดกว่าหมอดตรงไหน? ละเอียดกว่าหมอมากๆ เหลือเกิน เรื่องธรรมนี่ละเอียด เพราะเรื่องหมอนี่เรื่องของโลกใจ คนใดเป็นไข้ ลูกเราเป็นไข้นะ ลูกเราเป็นไข้เราไปให้หมอ ลูกเราไม่ต้องการกินยาเลย ลูกเรานี้จะต่อต้านทุกอย่าง ทำไมหมอเขา ถึดยาได้ล่ะ? เพราะเป็นเรื่องวัตถุไข้ใหม่ เพราะยามันเป็นวัตถุไข้ใหม่ มันถึดเข้าไปในกล้ามเนื้อได้ ไข้ใหม่

ถ้าธรรมะนี้ คุณิ ลูกของเรา คนในปกครองของเราไม่เชื่อฟังเรา เราพูดธรรมะ พูดจนหูถึก มันฟังใหม่ เพราะอะไร เพราะธรรมะมันเป็นธรรม มันไม่ใช่วัตถุที่จะถึดเข้าไปได้ มันเป็นวาสนา บารมีของผู้ที่จะมารับด้วย...ใจเปิดไม่เปิด คุณอย่างพระพุทธเจ้าเทศน์สิ เวลาผู้ที่ฟังแล้วเข้าใจนี้ “พระพุทธเจ้านี้ยอด เปรียบเหมือนกับผู้ที่เปิดของที่ปิดอยู่ เปิดของคว่าอยู่หงายขึ้น ภาชนะที่ปิดอยู่ หงายขึ้น เพื่อรับธรรมของพระพุทธเจ้า” เห็นไหม ธรรมะเป็นแบบนั้น ธรรมะนี้ไม่ได้บังคับ ไม่ใช่ ชูเช็ญ เพียงแต่เปิดใจ ไม่เปิดใจ ความเห็นตัวเองถึดต้องไม่ถึดต้อง มันถึงว่ายิ่งกว่าหมอ

สิ่งใดที่ควรจะกระทบใจ สิ่งใดที่บอกสะกิดใจ การสะกิดใจ การสะคุดใจ สิ่งนั้นนั่นนะ การสะคุด การสะกิด คือการเปิด การเคาะใจ นี่ธรรมะเป็นแบบนั้น ธรรมะถึงต้องมีการทวน กระแส ทวนกระแสโลกเข้าไปไง ถึงว่าการเคาะ การบอก การแนะวิธีการ

แล้วเราถึงจุด วุฒิภาวะของใจ พระสมัยพุทธกาลกำลังวิปัสสนา จะไปตามพระพุทธเจ้าใจ กำลังวิปัสสนาด้วยปัญญาหมุนตัวเลย แล้วหาทางออกไม่ได้ จะไปเรียนตามพระพุทธเจ้า ไปถึกถึ

ใจ พอเกิดฝนตก หลบอยู่ที่ใต้ถุน ฝนตกลงมา น้ำฝนตกลงมาเป็นตุ่ม เป็นต่อม แล้วแตก เป็นฟองแตกขึ้นๆ การที่ตัวเองวิปัสสนาอยู่ เห็นสิ่งกระทบเข้ามาใจ เห็นฟองน้ำที่แตกเป็นต่อมๆ มันกระทบเข้าใจนะ กิเลสขาดเดี๋ยวนั้น มาถึงใต้ถุนจะขึ้นบันไดก็จะไปกราบเรียนถามพระพุทธเจ้าไม่ขึ้น เดินกลับเลย เห็นไหม นี่เวลาปัญญามันหมุนงไป แล้วสิ่งที่กระทบ แล้วเหตุการณ์แบบนั้นเราเห็นกันทุกวัน เราเห็นฝนตก เห็นทุกวัน เห็นฟองแตกทุกวัน ทำไมเราไม่ได้ ทำไมเราไม่เข้าใจตามนั้น? เราเข้าใจตามทฤษฎี

พูดถึงว่าใจใจ วุฒิภาวะของใจ ขันภูมิ ภพภูมิของใจ จากที่ว่าเมื่อกี้ จากที่ว่าจิตปกติ จิตเป็นโลกียะ เห็นสภาวะตามความเป็นจริง “สิ่งใดเกิดขึ้น สิ่งนั้นต้องดับทั้งหมด สิ่งใดเกิดขึ้น สิ่งนั้นต้องดับไป สิ่งใดมี สิ่งนั้นต้องบอบสลายทั้งหมด โลกนี้ไม่มีอะไรคงที่ทั้งหมด” เห็นไหม นี่เพราะเข้าใจตามสภาวะตามความเป็นจริง เข้าใจหรือ นี่คือคำพูดใจ

แต่ความจริงไม่ใช่เข้าใจ มันสมุจเฉท มันชำระกิเลสได้สังโยชน์ถึง ๓ ตัว สักกายทิฏฐิใจ ความเห็นร่างกายเป็นเรา ความลัษณสังขยในธรรมะ ความลัษณสังขย วิจิกิจฉา แล้วความเคลือบแคลงในศีล ในแนวทางปฏิบัติ สิลัพพตปราคาส ความเคลือบแคลงในศีล ความเคลือบแคลงในแนวทางปฏิบัติ มันข้ามพ้นไปเลยละ ข้ามพ้นออกไป นั่นเห็นตามความเป็นจริง

แต่อันนี้ไม่งั้น อันนี้ก็หมุนอยู่ หมุนอยู่เข้ามาๆ อันนี้ภพภูมิของใจสูงขึ้นมา พอสูงขึ้นมาแล้วความเห็นต่างกันแล้ว พอเห็นต่าง พอขึ้นไปข้างบนๆ เห็นไหม นี่การฟังธรรมนี้อยู่ที่ภพภูมิของใจ ภพภูมิของความคิด ภพภูมิของสมาธิ พื้นฐานที่แน่นในหัวใจ จิตนี้เป็นหนึ่ง จิตนี้แน่น จิตนี้เป็นหนึ่งนะ สมาธิ ทำความสงบเข้าไปบ่อย จิตจะเป็นสมาธิ สมาธิคือความมั่นคงของใจ ใจตั้งมั่น จิตตั้งมั่น จิตนี้เป็นหนึ่ง เห็นไหม จิตนี้เป็นหนึ่ง แล้วจิตนี้วิปัสสนาจนเข้าใจสภาวะความเป็นพื้นฐาน เป็นพื้นฐานที่ว่ามีการรองรับ เหมือนกับสถานีอวกาศ มีรองรับนักบินอวกาศอยู่บนอวกาศได้ นี่เหมือนกัน จิตมีภูมิ มีฐาน วุฒิภาวะของใจเป็นขั้นหนึ่ง ขั้นหนึ่ง ถึงบอกว่า ผู้ที่เหยียบกระแสนิพพานความเห็นต้องต่าง พอเห็นต่างปัญญา มันจะหมุนตามทันได้ นี่ฟังธรรมแล้ว มันจะเข้าใจตามธรรม

เราเห็นกันทุกวันๆ แล้วเราไม่เข้าใจ เราไม่กระทบเข้ามาถึงใจ เราไม่กระทบเพราะเราไม่ได้คิดอย่างนั้น เราคิดแบบโลกใจ แล้วเราไม่มีวุฒิภาวะของใจที่จะรองรับตรงนี้ด้วยใจ นี่ปัญญาๆ ปัญญาการมองออกไปถึงไม่เหมือนกัน ความรับรู้ก็ไม่เหมือนกัน คำพูดคำเดียวกัน พูด

ออกไปคำเดียวกัน วุฒิภาวะของใจต่างกันก็รับรู้ต่างกันแล้ว นี่ภาษาที่จะรับรู้ธรรม ภาษาเข้าไป
 เสพธรรมไป เสพธรรมนะ เสพธรรมจนเป็นอันเดียวกับธรรม เอโก ชัมโม จิตนี้เป็นหนึ่งเดียว จิตนี้
 เป็นธรรมทั้งแท่ง “เอโก ชัมโม” เอโก เป็นหนึ่งนะ ชัมโม หนึ่งในธรรมด้วยใจ มรรค ๔ ผล ๔
 นิพพาน ๑ เอโก ชัมโม ออกไปเป็นหนึ่งเดียว

ไต่เต้าขึ้นไปจากกิเลสเต็มตัวทุกๆ คน คนที่เกิดมา คนที่มีการเกิด คนเกิดทุกคนมีกิเลส
 หหมด ไม่ใช่แค่เรานะ ไม่ใช่แค่พวกเรา แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะการเกิดนั้น
 มันเป็นธรรมชาติของการเกิด ต้องอาศัยตัวนั้นตัวเกิด คือตัวอวิชชา ตัวไม่รู้...ไม่รู้ในอะไร? ไม่รู้ใน
 ตัวเอง แต่มันรู้ในกระแสกรรม มันหมุนไปตามกรรม ปฏิเสธไม่ได้ เราปฏิเสธโลกนี้ไม่ได้ เรา
 ปฏิเสธกระแสการเงินของโลกไม่ได้ เราปฏิเสธใดๆ ไม่ได้เลย เพราะอะไร เพราะมันเป็นตาม
 ความเป็นจริง หัวใจที่ไปเกิดเหมือนกัน หัวใจที่มาเกิดทุกๆ ดวงเหมือนกันทั้งหมด มันเป็นไปตาม
 กรรม มันเป็นไปตามสิ่งที่มันสะสมมาในหัวใจทุกๆ ดวง วาสนาแข่งกันไม่ได้

ไม่ต้องเสียใจ ไม่ต้องโกรธ ไม่ต้องเคืองใดๆ ทั้งสิ้น เพราะที่มาเกิดๆ อยู่ที่นี่ เพราะเราทำมา
 ทั้งนั้น ทุกๆ คนสร้างกรรมมา สร้างกรรม กรรมตัวนี้พาเกิด เกิดเป็นมนุษย์แล้วมาพบ
 พระพุทธศาสนา แล้วได้ประพาศปฏิบัติ อันนี้บุญกุศลมหาศาล ดูการเกิดของสัตว์โลกที่เขาเกิดอยู่
 ทุกข์ๆ ยากๆ มหาศาลเลย นั่นกรรมเขาพาเกิดไปอย่างนั้นไง

นี่การเกิด การเกิดทุกดวงใจ สิ่งที่เกิดขึ้นมากิเลสทั้งหมด กิเลสทั้งหมด ไม่มีใครสูงใครต่ำ
 กว่ากันในการเกิดการตาย เป็นญาติกันโดยธรรมไป การเกิดการตายนี้มีค่าเท่ากันทั้งหมด ต่างกัน
 ด้วยบุญกุศลของดวงใจแต่ละดวงที่ว่ากรรมอันนั้นต่างหากละ มันถึงว่าเวลามาปฏิบัติ มาประพาศ
 นี่มันถึงไม่เหมือนกัน ถึงว่าธรรมะถึงได้เปิดกว้างไป ธรรมะ กรรม ทุกอย่างเข้ากันได้หมด เพราะ
 พระพุทธเจ้าเป็นสยัมภู พระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม ผู้ที่มีธรรมในหัวใจเป็นพระอรหันต์ จะทำอะไร
 บัญญัติ จะวางกฎเกณฑ์ใดๆ ที่ไปขัดกัน...ไม่มี ต้องไปทางแนวทางเดียวกันทั้งหมด เปิดกว้างไว้
 ทั้งหมด

นี่มันเป็นความจริงที่ว่าเราเกิดมาในพระพุทธศาสนา เราเกิดมาตามความจริง บุญกุศล
 มหาศาล มหาศาลจริงๆ เพราะทางที่จะพาให้ก้าวดำเนิน มรรคอรียสังขัง...ไม่มีหรอกถ้า
 พระพุทธเจ้าไม่ตรัสรู้ ไม่ตรัสรู้ละ ใครจะหาทางออกอันนี้เจอ ขนาดพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว วาง

หลักเกณฑ์ไว้แล้ว ครูบาอาจารย์มาตั้งแต่หลวงปู่มั่น ตั้งแต่ครูบาอาจารย์มา บอกชี้แนะจึ้มๆ ไซ้ๆ อยู่ทุกวันเรายังทำไม่ได้เลย กิดคูสิ คูถึงอำนาจวาสนา

แล้วย้อนกลับไปถึงว่าพระพุทธเจ้าไม่มีใครบอก ทำมาได้อย่างไร พระพุทธเจ้าไม่มีใครบอก สยัมภูตรัสรู้ด้วยตนเอง ไปเรียนมากับอาฬารดาบส อาฬารดาบส อุทกดาบส สมบัติ ๖ สมบัติ ๘ ไปกับเขาทั้งหมด ลองมาทุกวิชาทุกสาขา ฆานไหนด สมบัติไหน เรียนมาทั้งหมด แล้วก็ชำระกิเลสไม่ได้ ชำระไม่ได้

พุทธวิสัย เป็นเรื่องอินไตย ขวนขวายขนาดไหน ยังหา ยังไปศึกษามากก็ยังไม่ได้ แล้วเรากลับมาเริ่มต้นกันใหม่เดี๋ยวนี้อะไรแปลกมาปลอมมา...มับ คำว่ามับๆ นะ สิ่งใดแปลกปลอมมาในหัวใจชอบ ทางไหนลัด ทางไหนสะดวก ทางไหนสบาย ทางนั้นมันจะทางลงเหว มรรคอริสัจจนี้ต่างหาก

“สุภทัตะ เธออย่าถามให้เสียเวลาไปเปล่าเลย ศาสนาใดไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผลหรือศาสนาไม่มีเหตุจะทำผลมาจากไหน รอยเท้าบนอากาศไม่มี” รอยเท้าของสัตว์ รอยเท้าของมนุษย์อยู่บนกลางอากาศไม่มี รอยเท้ามันต้องอยู่บนดิน อยู่ที่บนรอยที่เราจะเห็นรอยเท้าเราได้ ถ้าไม่มีมรรค ไม่มีพื้นฐาน เอาผลมันมาจากไหน

นี่ย้อนกลับมาให้กำลังใจตัวเองไว้ ที่พูดนี้ให้ย้อนกลับมาให้กำลังใจตัวเองว่า การเกิด การเป็นมนุษย์ ศักดิ์ศรี สิทธิเสรีภาพเท่ากัน เสมอกันโดยธรรม แต่เรามีโอกาส มีวาสนามหาศาลเลย มหาศาลเลย สาวกะ สาวก สาวก สาวกผู้ได้ยินได้ฟัง ผู้ได้อบรมสั่งสอน สาวก เราเกิดท่ามกลางพระพุทธศาสนา ครูบาอาจารย์พร้อม แล้วมาเทียบถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สยัมภู นี้ถึงว่าศาสนา ถึงว่าธรรมะละเอียดอ่อนขนาดไหน ธรรมะนี้จรจรโลงโลกขนาดไหน ธรรมะใด ธรรมะธรรมของพระพุทธเจ้า

ในโลกนี้สมบัติใดมีค่า สมบัติใดมีค่าณะ พระพุทธเจ้าสำเร็จเป็นพระพุทธเจ้าแล้วถึงได้ย้อนกลับมาดูนะ สมบัติใดโลกนี้ที่ว่ามีค่า สมบัติใด “รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง” รสของธรรมที่มีเศษในหัวใจของพระพุทธเจ้า นี่ชนะทั้งหมด ถ้าไม่ชนะมันจะสลัดรสของโลกไม่ได้ รสของโลกเขานี้ ที่โลกเขาติดกันอยู่นี้ ธรรมะต้องเหนือ รสของธรรมชนะทั้งหมดเลย สลัดโลกออกหมด สลัดกิเลสออกหมด สลัดออกทั้งหมด มันสุขขนาดไหน ที่ว่าเยี่ยม ที่ว่าดี รสที่เขาเสพกัน เขาว่าดีนะมันดีขนาดไหน แต่เวลาเสพธรรมที่มันเหนือขึ้นไปขนาดไหนถึงได้สลัดออกจากโลก

ทั้งหมด สลัดออกจากกิเลสทั้งหมดไป นั่นนะธรรมะของพระพุทธเจ้า ธรรมนะ ธรรม เอโก ชัมโม จิตที่เป็นหนึ่งนั้น จิตที่เป็นหนึ่งนั้น จิตที่ยอดเยี่ยมอันนั้น

นี่การแสวงหา การแสวงหา การเข้าสู่ธรรมไป การเข้าสู่ๆ มันวกกลับมา วิ่งไปวกมา วกมาให้ฝึกคิด ให้วกมาเปรียบเทียบ ให้เปรียบเทียบ ให้เครื่องดำเนิน ให้กำลังใจไป มันมีทั้งจาก ประวัติมาจาก ๒,๕๐๐ กว่าปี เห็นไหม นี่มันยืนยันไป พอมันยืนยันอย่างนี้ เราก็เอาหัวชนเขาสี หัวชนเขาสี ชนภูเขาทั้งลูกนะ ว่าจะดันไปให้ได้ ก็พระอรหันต์ ๑,๒๕๐ องค์ ตั้งสมัยนั้นนะ แล้วสมัยนี้ละ สมัยปัจจุบันเราเนี่ย มรรคผลจะหมดไปแล้วหรือ

ถ้ามรรคผลหมดไปนี่ พระศรีอริยเมตไตรย...อีก ๕,๐๐๐ ปี ศาสนานี้หมด ศาสนานี้ พระพุทธเจ้าวางไว้ ๕,๐๐๐ ปี แล้วจะเสื่อม จะเสื่อมไป ถึงคราวโลกสูญจากศาสนา โลกจะสูญจาก ศาสนาก็เลยเห็นแก่ตัวไป หัวใจจะไม่ฟัง ไม่อาศัยกัน จะไม่คิดอะไร จะไม่มีแบ่งมีความเมตตา กัน นี่มันจะทุกข์มากนะ จนกว่าโลกนี้จะปั่นป่วนไปทั้งหมด ถึงจุดหนึ่งนะ ปั่นป่วนถึงจุดหนึ่ง จนเอะใจไป ถึงว่า “เออ...เลิกเถอะ เลิกเถอะ เลิกๆๆ ทำลายกัน” แล้วโลกจะวิวัฒนาการกลับมาใหม่ วิวัฒนาการกลับมาใหม่แล้วพระศรีอริยเมตไตรยถึงจะมาตรัสรู้ไป แล้วมันเสื่อมตรงไหน ถ้าเสื่อม พระศรีอริยเมตไตรยเอาอะไรมาตัด

๕,๐๐๐ ปีนี้ก็เหมือนกัน ๕,๐๐๐ ปี คิดดูสิ ถ้าเรามาเอาเรื่องอย่างนี้มาเทียบกับตัวเองนะว่านี่ ๒,๕๐๐ ปีมาแล้ว ศาสนา ปฏิบัติไปจะไม่ได้ผล เราก็ว่าสร้างบุญกุศลกันเพื่อเกิดขึ้น ไปพบพระศรีอริยเมตไตรย แล้วปัจจุบันนี้ละ พบพระศรีอริยเมตไตรยนะ อีก ๒,๐๐๐ กว่าปีถึงศาสนาหมด เรา จะเกิดอีกก็พักพิงชาติ เราจะทุกข์อีกเท่าไร น้ำตานี้ยังมีที่ให้ร้องไห้ให้อีกหรือ จะเอาอะไรไปชুবน้ำตา เราอีก...เราเอาตัวนั้นมาเทียบสิ เวลาเราปฏิบัติไม่ได้นี่ กิเลสมันหลอกไป

กิเลสในหัวใจของเราเนี่ยแหละ มันกลัวเราจะหลุดพ้นออกไปจากมัน เหมือนกับเราสร้างบ้าน เรากลัวคนจะมาลักบ้านของเราไป กิเลสมันเอาหัวใจเราเป็นที่อยู่อาศัย มันก็กลัวว่าเราจะ ทำลายบ้านของมันไป ถ้าหัวใจนี้เข้าถึง หัวใจนี้พ้นจากกิเลส เห็นไหม พ้นจากกิเลสเข้าถึงธรรม กิเลสมันไม่มีที่อยู่ที่อยู่อาศัย มันสงวนบ้านมันไว้ไง แต่เราไม่รู้ เราไม่รู้ เราก็เชื่อมั่น “เออ! สร้างบุญ กุศลไป ปฏิบัตินี้เราไม่มีโอกาส ไม่มีวาสนา”

เห็นไหม เราไม่มีโอกาส เราไม่มีวาสนา ๑.

๒. พระพุทธเจ้าว่าไว้แล้ว ๒,๕๐๐ ปีไปจะไม่มีพระอรหันต์

พระอานนท์ถามพระพุทธเจ้าเลยว่า “พระพุทธเจ้านิพพานไปแล้ว เมื่อใดจะหมดยุคหมดเขตหมดแดน สิ้นพระอรหันต์”

“อานนท์เธออย่าถามอย่างนั้นเลย ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์เลย”

เพียงแต่ที่เราปฏิบัติไม่สมควรแก่ธรรม เราปฏิบัติสมควรแก่กิเลสไป ถ้าปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม แม้แต่พระพุทธเจ้าไม่มีนะ ก็เป็นพระปัจเจกพระพุทธเจ้า ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมมันต้องเป็นธรรมโดยเฉพาะสิ เหมือนกับสูตรวิทยาศาสตร์ เห็นไหม วิทยาศาสตร์นะ เราทดลองตามทฤษฎี เราทำตามสูตรนั้นมันต้องให้ผลสิ ถ้าปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมมันต้องให้ผลเด็ดขาด ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มันก็เหมือนสูตรวิทยาศาสตร์นั่นละ ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม มันต้องให้ผลเป็นธรรมสิ เห็นไหม ถ้าผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม แต่การปฏิบัติของเราเนี่ยมันสมควรไม่สมควรละ? มันไม่สมควรแก่ธรรมมันก็ไม่ให้เป็นธรรม

ไม่ใช่อยู่ที่เพศนะ ไม่ใช่ว่าพระเท่านั้น “อ้อ! เป็นเพศเป็นพระถึงจะปฏิบัติได้เข้าถึงธรรม”

นางวิสาขา พระพาหิยะ พระเจ้าสุทโธทนะ เป็นพระเธอ พระเจ้าสุทโธทนะเป็นพ่อของพระพุทธเจ้านะ นี่เป็นพระอนาคา จนพระพุทธเจ้าไปเทศน์โปรดสุดท้ายสำเร็จเป็นพระอรหันต์ พระพาหิยะยังไม่ได้บวช พระพุทธเจ้าเทศน์สอนเป็นพระอรหันต์ พระพุทธเจ้าให้ไปหาบาตรก่อน เป็นคฤหัสถ์ทั้งนั้นนะ ไม่เกี่ยวกับเพศ ไม่เกี่ยวกับเพศ หัวใจไม่มีเพศ หัวใจเป็นกลาง หัวใจไม่มีหญิงไม่มีชาย สมาธิไม่มีหญิงไม่มีชาย ธรรมะไม่มีหญิงไม่มีชาย...ไม่มี ออกจากเป็นโลกโดยสมมุติมา สมมุติเนี่ยแบ่งแยกเท่านั้น ธรรมไม่มีแบ่งแยก ธรรมเสมอภาค ภราดรภาพ เสมอกันโดยธรรม ธรรมเท่านั้นเสมอภาคทั้งหมด เห็นไหม เป็นธรรมไง เสมอกันโดยธรรม ความเป็นธรรม

เราเรียกรื่องหาธรรม เรียกรื่องหาธรรม ขอความเป็นธรรม แต่หัวใจไม่เคยให้ธรรมมันเลย หัวใจเอาแต่ความสกปรก เอาแต่เรื่องอบายมุขเข้าไปทับถมไว้ตลอด เอาแต่ความพอใจ เอาแต่นอนจมใจ นี่เวลาเราเรียกรื่องความเป็นธรรม เรียกรื่องความเป็นธรรมข้างนอก แต่เราไม่รู้จักความเป็นธรรมจริง เราถึงไม่สามารถเอาธรรมเข้าถึงใจจริง ถ้าผู้ที่มีธรรมในหัวใจจริง เขาเข้าใจตามความ

เป็นธรรมจริงนั้น ใจเป็นธรรมโดยธรรมชาติอยู่แล้ว นั่นนะใจเป็นธรรมโดยธรรม ถ้าหัวใจเราเป็นธรรมโดยธรรม จะไม่มีทุกข์อื่นเลย สุขล้วนๆ สุขล้วนๆ นะ หัวใจดวงนั้น

เพราะเรากลัวการเกิดและการตาย เวลากิเลสสิ้นออกไปจากใจแล้ว มันสิ้นตั้งแต่วันนั้น มันไม่มีการเกิดการตายอีกแล้ว ผู้ที่กิเลสสิ้นออกไปจากใจ ถึงมีชีวิตอยู่...ตามพระไตรปิฎกเรียกว่า สอปาติเสสนิพพาน เป็นผู้ที่นิพพาน แต่ยังมีชีวิตอยู่ ยังมีเศษส่วน “สะ” เศษส่วนของความรู้สึก เศษส่วนของขันธ เศษส่วนของสมมุติใจ เวลาตายสลัดผลัวะออกเป็นอนุปาติเสสนิพพาน

สอปาติเสสนิพพานกับอนุปาติเสสนิพพาน เห็นใหม่ พระอรหันต์ที่สิ้นชีวิตไป พระอรหันต์ที่ตายไป ชาติพระอรหันต์ที่ตายไป นั่นนะเป็นอนุปาติเสสนิพพาน ก็ว่าเป็นนิพพานโดยเนื้อหาระเลย แต่พระอรหันต์ที่ยังมีชีวิตอยู่ เห็นใหม่ “สะ” เศษส่วน สอปาติเสสนิพพาน เศษส่วน เศษส่วนคือขันธ ๕ พระพุทธเจ้าถึงบอกว่า ภารา หเว ปรุจกขุขุธา

พวกเราเนี่ย ขันธเป็นเรา ความคิดเป็นเรา ทุกอย่างเป็นเรา พอเราเอาความคิด คิดว่าวันนี้ต้องออกจากบ้าน วันนี้ต้องออกจากวัด วันนี้ต้องทำนั้นๆ เห็นใหม่ ขันธนี้ใช้เรา ความคิดนี้ใช้เรา ความคิดนี้เป็นเจ้านาย แต่สอปาติเสสนิพพาน ภารา หเว ปรุจกขุขุธา ขันธนี้เป็นภาระ ขันธนี้อยู่เนื่องด้วยกับหัวใจดวงนั้น เป็นอยู่ด้วยกันโดยธรรมชาติ รับรู้กันโดยความเป็นจริง รับรู้กัน เห็นใหม่ ไม่มีใครมีอำนาจเหนือใคร ถ้าคิดเป็นประโยชน์ “เออ! เห็นด้วย ทำไป” ถ้าคิดอันนี้เป็นโทษ “ไม่มีทาง”

เพราะความดำริใจ ความดำริ ความคิดเริ่มต้น “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเราเอง บัดนี้เราเห็นการเกิดของเธอแล้ว เธอจะเกิดจากใจของเราไม่ได้อีกเลย” ความดำริ ความคิดเริ่มต้น เห็นใหม่ ชาติขันธเป็นภาระนี้มันไม่มีโอกาส มันไม่มีโอกาสจะเป็นเจ้านายความคิดอันนั้น มันไม่มีโอกาสในหัวใจเรา มันไม่เป็นเจ้านายในหัวใจเราใจ

สอปาติเสสนิพพาน ถึงเวลาตาย ไม่มีสิ่งใดๆ จะมีค่า ไม่มีสิ่งใดๆ จะทำให้ดวงใจดวงนั้น ห้วนไหวได้ เห็นใหม่ นี่พูดถึงว่าการเกิดการตาย ถ้าลงชนะกิเลสแล้วไม่มีการเกิดและไม่มีการตาย เพราะกิเลสมันตายแล้ว ตายตั้งแต่สิ้น ตายตั้งแต่ชำระกิเลสออกจากใจทั้งหมด ถ้ากิเลสออกจากใจ ทั้งหมดการเกิดการตายถึงไม่มี การเกิดและการตายไม่มีอีกแล้ว เป็นธรรมล้วนๆ เป็นธรรมล้วนๆ เลย

แต่ถ้าเราตายนะ พวกเราตาย “พวกเรา” เห็นไหม พวกที่มีกิเลสอยู่ตาย ไม่ต้องตายจริง คิดแค่ตาย คิดถึงตาย คิดถึงพลัดพราก แค่นี้ใจก็เศร้าหมองแล้ว ห่วงไปหมดทุกอย่าง ห่วงไปหมดกังวลไปหมด แต่จริงๆ แล้วห่วงตัวเอง แต่กิเลสมันหลอกกะนะนะ ห่วงคนนู้นห่วงคนนี้ เพราะเราต้องไป เราต้องตาย เราต้องตายไป เรากลับเป็นห่วงกับคนอื่น แต่จริงๆ เวลาเราอยู่แล้วไม่เคยห่วงเลย เพราะอะไร นี่มันบังเงาใจ กิเลสมันหลอกอีกชั้นหนึ่ง มันกลัวตาย แต่มันบอกว่าไม่ได้กลัวตายไปห่วงคนอื่นนะสิ ไปห่วงคนอื่น เพราะให้คนอื่นมาเป็นกังวลไปเป็นตัวห่วงเราไง นี่ตายไปพร้อมกับกิเลส ตายไปพร้อมกับความยึดมั่นถือมั่น แล้วมันเป็นธรรมชาติที่ต้องเกิดต้องตายแบบนี้ทั้งนั้น ยกเว้นแต่ว่าปฏิบัติถึงธรรม

พอถึงธรรมแล้วกิเลสตายตั้งแต่วันที่ถึงธรรมอันนั้น ความเข้าใจตามความเป็นจริงว่าโลกนี้แปรสภาพไปทั้งหมด เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เราเกิดมาเป็นมนุษย์ เราได้ร่างกายของมนุษย์มา ได้ร่างกายมา แต่หัวใจเป็นของเรานะ ได้ร่างกายมาแล้วเราเอาร่างการนี้มาประพฤติปฏิบัติ เอาร่างกายนี้เข้ามาในศาสนา ประพฤติปฏิบัติจนหัวใจนั้นส่องแผ้ว หัวใจที่ส่องแผ้วนั้นถึงได้ชำระล้างร่างกายนั้นตลอด

ฉะนั้น เวลาท่านสิ้นไป เวลาท่านไปฉาปนกิจ เห็นไหม ไปทำพิธีกรรมศพ กระดูกถึงได้กลายเป็นพระธาตุไป กระดูกของพระอรหันต์ทุกคนแย่ง ทุกคนแสวงหา ทุกคนอยากได้ กระดูกของมนุษย์ที่ตายไปทุกคนกลัวผี ทุกคนจะวิ่งหนีไป นี่เพราะใจพ้นจาก...เราได้ร่างกายมนุษย์มาแล้วเราประพฤติปฏิบัติ จิตที่มันสะอาดมันจะฟอก มันจะเข้าเป็นธรรม ธรรมตัวนั้นใจ ถึงว่าเป็นมนุษย์แต่ไม่เหมือนมนุษย์ปกติ มนุษย์ปกติมันมีแต่กิเลส มีแต่ความเห็นแก่ตัว แต่มนุษย์ มนุษย์ที่พ้นจาก...มนุษย์ที่ถึงธรรม ใจเป็นธรรม ใจเป็นธรรมมันจะฟอกร่างกายนั้น ทำให้ร่างกายนั้นเป็นประโยชน์ ใจ เป็นประโยชน์ของโลก

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้สั่งสอนเทวดา เป็นผู้สั่งสอนมนุษย์ เป็นผู้สั่งสอนทั้งหมด เป็นผู้สั่งสอน เห็นไหม ทั้งพระเป็นผู้สั่งสอน ซึ่งงานถึงกับว่าเอาลูกศิษย์ลูกหาพ้นไปจากกิเลสได้ เป็นผู้รู้สัตว์จันสัตว์ใจ แล้วเราผู้ประพฤติปฏิบัติ ผู้ประพฤติปฏิบัติ ผู้ทำตามเป็นจริง ใจถึงธรรม ใจเป็นธรรม ผู้นั้นได้ประโยชน์ของตนเองก่อนเพื่อน พ้นจากทุกข์ใจ พ้นออกจากทุกข์ใจนั้นไม่เป็นทุกข์ ตัวเองได้ถึงธรรมก่อน เป็นที่พึ่งของตนก่อน ตนเอาตัวรอดได้ก่อน แล้วมันถึงจะเป็นประโยชน์แก่โลก เป็นประโยชน์ทุกๆ อย่าง เป็นเนืองนาบุญด้วย เป็นที่พึ่งที่อาศัย มันไม่

ถึงกับพระพุทธเจ้าเนาะ พระพุทธเจ้านี้เป็นดวงตาของโลก เป็นดวงตาของโลก เป็นผู้ชี้แนะสั่งคมว่า
อย่างนั้นนะ

สั่งคมนี้อาศัยกัน สั่งคมนี้เป็นคนตาบอด สั่งคมนี้เกาะเกี่ยวกัน แต่ผู้ที่เข้าใจตามความเป็น
จริงสิ เข้าใจตามความจริง เข้าใจตามกิเลสใจ เข้าใจ มันเข้าเอาแต่ความดี เอาแต่สิ่งที่เป็น
ประโยชน์ๆ สิ่งที่เป็นความดีมาช่วยเหลือกัน มาเจือจานกัน เข้าใจว่าใจควรเสพอะไร หัวใจควรจะ
กินอะไร...มนุษย์ ปากกินอาหาร แต่หัวใจของคนมันกินอารมณ์ใจ เวลามันคิด มันเจ็บปวด มันมา
จากไหน เวลามันมีความสุขทำไมมันชอบ มันอยากแสวงหา แล้วมันก็ไม่ได้อยู่กับเราคงที่คงวาใจ
แต่เวลาเจ็บปวด เวลาแรงเสียดสีเข้ามาถึงใจ เราอยากปฏิเสธ มันปฏิเสธไม่ได้ แต่เวลาสิ่งที่เข้ามา
พอใจ สิ่งที่เป็นประโยชน์ สิ่งที่เป็นความดีของเรา เราอยากจะทำให้มันอยู่กับเรานานๆ มันไม่อยู่กับ
เรา เห็นไหม นี่อารมณ์ กินอารมณ์เป็นอาหารใจ

อารมณ์นี่ก็เป็นอนิจจัง สรรพสิ่งนี้เป็นอนิจจัง หัวใจก็เป็นอนิจจังที่ฟังไม่ได้ อารมณ์ก็ฟัง
ไม่ได้ เพราะเป็นอนิจจังทั้งหมด ไม่มีสิ่งใดๆ ฟังได้เลยใน ๓ โลกธาตุนี้

มีธรรมนี้แหละ ธรรมแท้ๆ ของพระพุทธเจ้านี้แหละ เพราะเข้าไปถึงธรรมแล้วมันชำระ
อารมณ์ทั้งหมด ชำระทั้งหมดคนนะ เพราะมันเป็นเปลือก มันเป็นแขกจรมา เวลามันเกิดมันก็มี แวบ
มันก็หายไป แต่ธรรมของจริงใจ ธรรมของจริงสถิตอยู่ที่ใจ ภาชนะที่จะใส่ธรรม ภาชนะที่เป็น
ธรรมด้วย ภาชนะใส่ธรรมแล้วเป็นธรรมจริงๆ เป็นที่ฟังของตนเอง เป็นที่ฟังของตนได้ ถึงจะเป็น
ที่ฟังของบุคคลอื่น เป็นที่ฟังของทุกๆ คน “เป็นที่ฟัง” ฟังสิ ฟังคำว่า “เป็นที่ฟัง” แต่ปัจจุบันนี้เรา
ฟังตัวเองได้หรือยัง นี่ย้อนกลับ ปัจจุบันฟังตัวเองได้หรือยัง ใจฟังได้หรือยัง ถ้าฟังได้เราจะมี
ความสุข

เราแสวงหาความสุข แสวงหาให้ถูกที่ ความสุขที่เราคิดว่าเราจะแสวงหากัน เราพยายาม
แสวงหา เราวิ่งเต็นนะ เราแสวงหา แล้วเราคิดดูสิว่าหัวใจอยู่กลางในตัวเราเนี่ย เราเข้าห้องที่ไหนก็
ได้ แล้วเราปิดประตูอยู่ในห้อง อยู่ในที่สงบ อยู่ในที่ปฏิบัติได้ แสวงหาง่ายๆ เลย เห็นไหม

๑. ไม่เบียดเบียนคนอื่น

๒. ไม่ต้องใช้ต้นทุนใช้อะไรมากมายนัก

แต่จริงๆ แล้วถ้าว่าไม่ใช่ เราว่าใช้มาก เพราะอะไร เพราะมันใช้ชีวิตทั้งชีวิตเลย ลมหายใจเข้าออกใจ หายใจเข้าถ้าไม่หายใจออกก็ตาย หายใจออกไม่หายใจเข้าก็ตาย เห็นไหม นี่มันใช้ต้นทุนของไออุ่น ของชีวิตเราเลย นี่การปฏิบัติใช้ชีวิตเลย แต่ทางโลกไม่ได้เกี่ยวกับใคร หมายถึงว่าไม่มีต้นทุนทางโลกใจ

เราตายนะ สมมุติถ้าเราตายไปโดยที่ปฏิบัติไม่ถึง ไม่ได้ผลประโยชน์ไปนี่มันน่าเสียดาย เพราะตายเปล่า แต่ถ้าประพฤติดุปฏิบัติใช้ชีวิตนี้ เข้าใจชีวิต แล้วเอาชีวิตนี้ให้เป็นประโยชน์ ไม่ใช่ชีวิตฟุ่มเฟือยเกินไป ไม่ใช่ใช้ชีวิตแบบสุ่ยสุ่ยไป ใช้ชีวิต ใช้วันเวลาไปให้หมดไปวันๆ โดยที่เราก็ยังหาประโยชน์ใส่ตัวเองไม่ได้ใจ นี่เราใช้ชีวิตเลย แล้วปิดประตู แสวงหาท่ามกลางใจ แสวงหาของเราเอง แล้วเป็นประโยชน์จริงๆ

ของที่แสวงหาจากใจของเรา แสวงหาจากร่างกายของเราภายใน เวลาเป็นประโยชน์ขึ้นมาแล้ว เห็นไหม ตัวเองฟังได้ก่อน แล้วยังเป็นประโยชน์โลกด้วย ที่ว่าแสวงหาข้างนอกนั้น กระแสข้างนอกนั้นเรื่องของโลกเขา เรื่องของโลกเขา...เราตายไปหรือเรายังอยู่ มันก็เป็นแบบนี้

มีเรา เรารับรู้โลกก็มี เราเข้าอยู่ในป่าลึกๆ เลย ไม่รับรู้โลกเลย โลกมีไหม? มันก็มี มันก็เป็นอยู่อย่างนั้นนะ แต่เราไม่รับรู้เลย แต่นี่พอเรารับรู้ รับรู้ เป็นไป เราก็เศร้าหมอง เราก็ฟ้องไปตามเขาไป นั่นให้เห็นโลก เห็นประโยชน์โลก เห็นประโยชน์เรา

ประโยชน์โลก เห็นไหม ปัจจัย ๔ เครื่องอยู่อาศัยเราต้องมี พระพุทธเจ้าบอกแล้ว ต้องมีเครื่องอยู่อาศัย แม้แต่ภิกษุ แม้แต่ผู้บวช เห็นไหม ปัจจัย ๔ บริหาร ๘ มีบาตรอันดับแรก บาตรเลี้ยงชีวิต เลี้ยงชีวิตเพื่อจะแสวงหาธรรม เลี้ยงชีวิตไว้เพื่อความ เป็นไป เราก็ต้องแสวงหาทางโลก แสวงหาเป็นปัจจัย ๔ อันนี้เป็นธรรม การแสวงหาอย่างนี้ไม่เป็นกิเลส ฟังสิ “ไม่เป็นกิเลส” ไม่เป็นการมักอยาก ไม่เป็นการกว้านมาเบียดเบียนโลก เพราะมันเป็นหน้าที่ มีปากและท้องต้องการ เป็นไป

แต่ที่ว่า “เป็นกิเลส” หมายถึงว่า เราอยากได้มากกว่านั้น เราทำเกินกว่าเหตุ เห็นไหม สิ่งที่ทำเป็นไปตามความเป็นจริงตามภาระหน้าที่ อันนั้นไม่เป็นกิเลส อันนั้นเป็นหน้าที่ ไม่ใช่กิเลส แม้แต่เราทำสิ่งนั้นกิจการเจริญรุ่งเรืองมากเลย แล้วมันเข้ามา...ก็หน้าที่ เพราะวาสนาบารมีของบุคคลคนนั้น โอกาส จังหวะ วาสนา ไม่เหมือนกัน ฉะนั้นเราจะปฏิเสธวาสนา ปฏิเสธโอกาส ปฏิเสธอะไรไม่ได้ มันเป็นตามความเป็นจริงอย่างนั้น นี่ถึงบอก ถ้าไม่เข้าใจแล้วมันจะบอกปฏิเสธ

ว่าทุกอย่างเป็นกิเลสๆๆ หมดเลยใจ กิเลสๆๆ อยู่ที่ใจเราทั้งนั้นเลย สิ่งที่ทำๆ ตามนั้น หน้าที่การงานนั้นไม่ใช่กิเลส เป็นหน้าที่การงาน

อวสานนะ อวสานของการเทศนา เอวัง